

Systemy rovnic a matice

Ondřej Klíma

Systemy rovnic a matice – p.1/10

Systemy lineárních rovnic

$$\begin{aligned}2x + 3y + 5z &= 0 \\x + 2y - z &= 4 \\y + 2z &= -1\end{aligned}$$

$$\left(\begin{array}{ccc|c} 2 & 3 & 5 & 0 \\ 1 & 2 & -1 & 4 \\ 0 & 1 & 2 & -1 \end{array} \right)$$

Systemy rovnic a matice – p.2/10

Eliminace:

- Násobení rovnice nenulovou konstantou.
- Výměna dvou rovnic.
- Přičtení násobku jedné rovnice ke druhé.

Elementární řádkové úpravy:

- Násobení řádku nenulovou konstantou.
- Výměna dvou řádků.
- Přičtení násobku jednoho řádku k druhému.

Eřů jsou „ekvivalentní“ — rovnice nad tělesy.

Schodovitý tvar matice

Matice je v (řádkově) **schodovitém** tvaru jestliže:

- První nenulový prvek v každém řádku (pokud existuje) je 1; tzv. **vedoucí jednička**.
- Nulové řádky jsou dole.
- Ve dvou následujících nenulových řádcích je vedoucí jednička spodního řádku napravo od vedoucí jedničky horního řádku.

Pokud navíc každý sloupec obsahující vedoucí jedničku má jinde nuly, mluvíme o vyredukovaném schodovitém tvaru.

Každou matici lze převést pomocí eřů do těchto tvarů.

Množina řešení lineární soustavy (nad nekonečným tělesem) je:

- jednoprvková nebo
- prázdná nebo
- nekonečná.

Při změně „pravých stran“ soustavy se množina řešení může změnit z prázdné na nekonečnou a naopak.

Pro **homogenní** soustavy (pravé strany nulové) je množina řešení jednoprvková nebo nekonečná.

Matice — definice

Co je matice?

Neformálně: Obdélníkové schéma s prvky z okruhu R .

Matice typu $m \times n$

$$A = \begin{pmatrix} a_{11} & a_{12} & \dots & a_{1n} \\ a_{21} & a_{22} & \dots & a_{2n} \\ \vdots & \vdots & & \vdots \\ a_{m1} & a_{m2} & \dots & a_{mn} \end{pmatrix}$$

Formálně: $A : \{1, \dots, m\} \times \{1, \dots, n\} \rightarrow R$

Značení $A = (a_{ij})$ (pokud známe typ)

Označme $Mat_{mn}(R)$ množinu všech matic typu $m \times n$ nad okruhem R .

Pro $A, B \in Mat_{mn}(R)$ definujeme matici $A + B \in Mat_{mn}(R)$, vztahem $A + B = (c_{ij})$ kde $c_{ij} = a_{ij} + b_{ij}$.

$(Mat_{mn}(R), +)$ je komutativní grupa.

Nulová matice, opačná matice

Pro $A \in Mat_{mn}(R)$ a $r \in R$ definujeme **násobek** $r \cdot A$ jako matici $(c_{ij}) \in Mat_{mn}(R)$, kde $c_{ij} = r \cdot a_{ij}$.

Násobení matic

Pro matici $A = (a_{ij})$ typu $m \times n$ a matici $B = (b_{kl})$ typu $n \times p$ definujeme součin $A \cdot B$ jako matici (c_{st}) typu $m \times p$, kde

$$c_{st} = \sum_{j=1}^n a_{sj} b_{jt}.$$

Systemy lineárních rovnic

$$Ax = b.$$

Eřú — násobení jistou maticí.

Násobení matic je asociativní:

Je-li A typu $m \times n$, B typu $n \times p$ a C typu $p \times q$, pak $(A \cdot B) \cdot C = A \cdot (B \cdot C)$.

Pro $m = n$ lze matice násobit i sčítat (tzv. **čtvercové** matice).

Věta.

$(Mat_{nn}(R), +, \cdot)$ je okruh.

Dk:

sami — skripta.

zpravidla není komutativní

neutrální prvek vzhledem k násobení — jednotková matice
inverze?

Systemy rovnic a inverzní matice

$$Ax = b$$

A matice typu $n \times n$ ke které existuje inverze A^{-1} (typu $n \times n$) pak

$$x = A^{-1}b$$

je jediné řešení soustavy $Ax = b$.

Výpočet inverze — souběžná úprava s jednotkovou maticí.

Další pojmy: **transponovaná matice**, **symetrická matice**, **stopa matice** ...